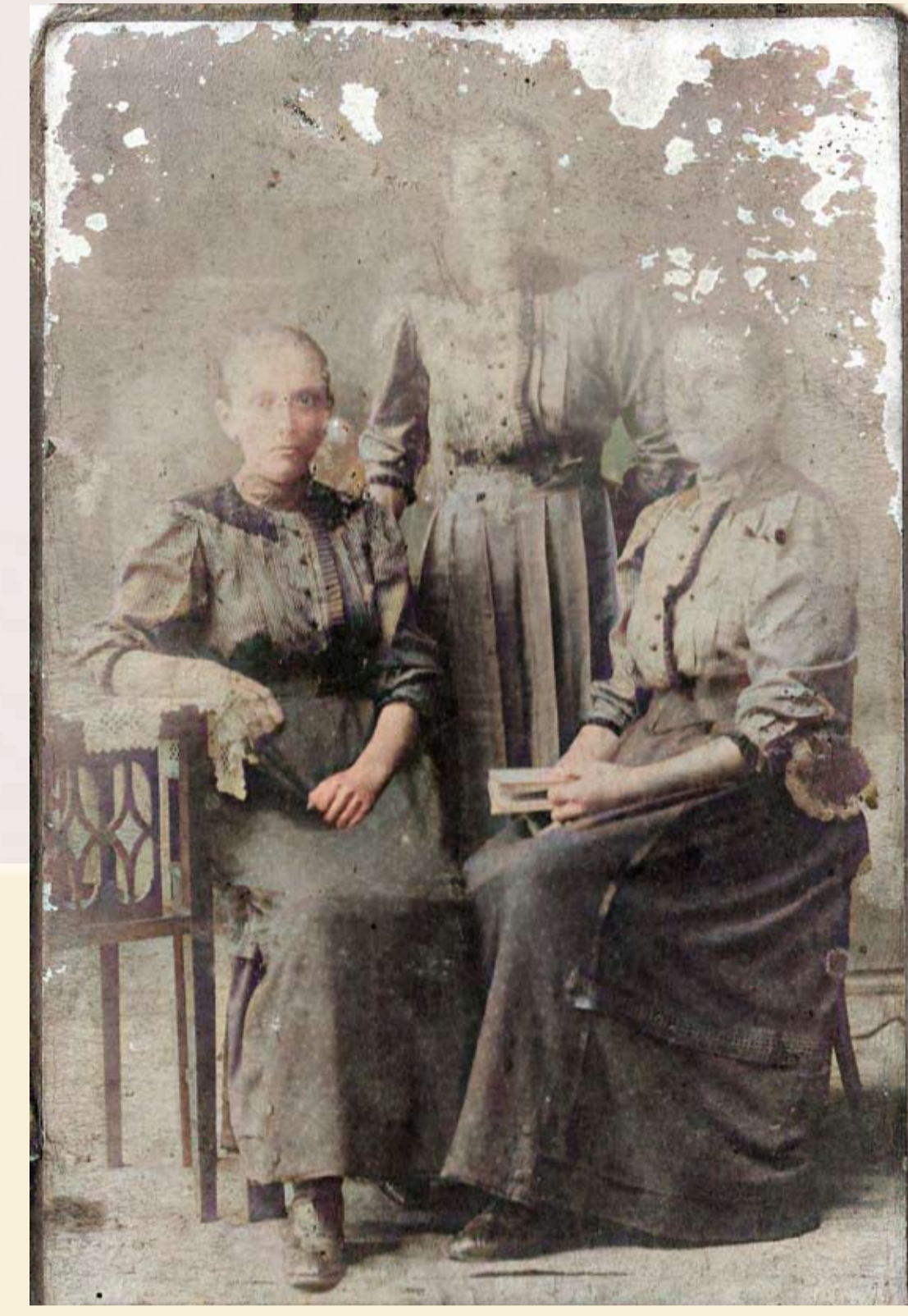

A Dankó család története

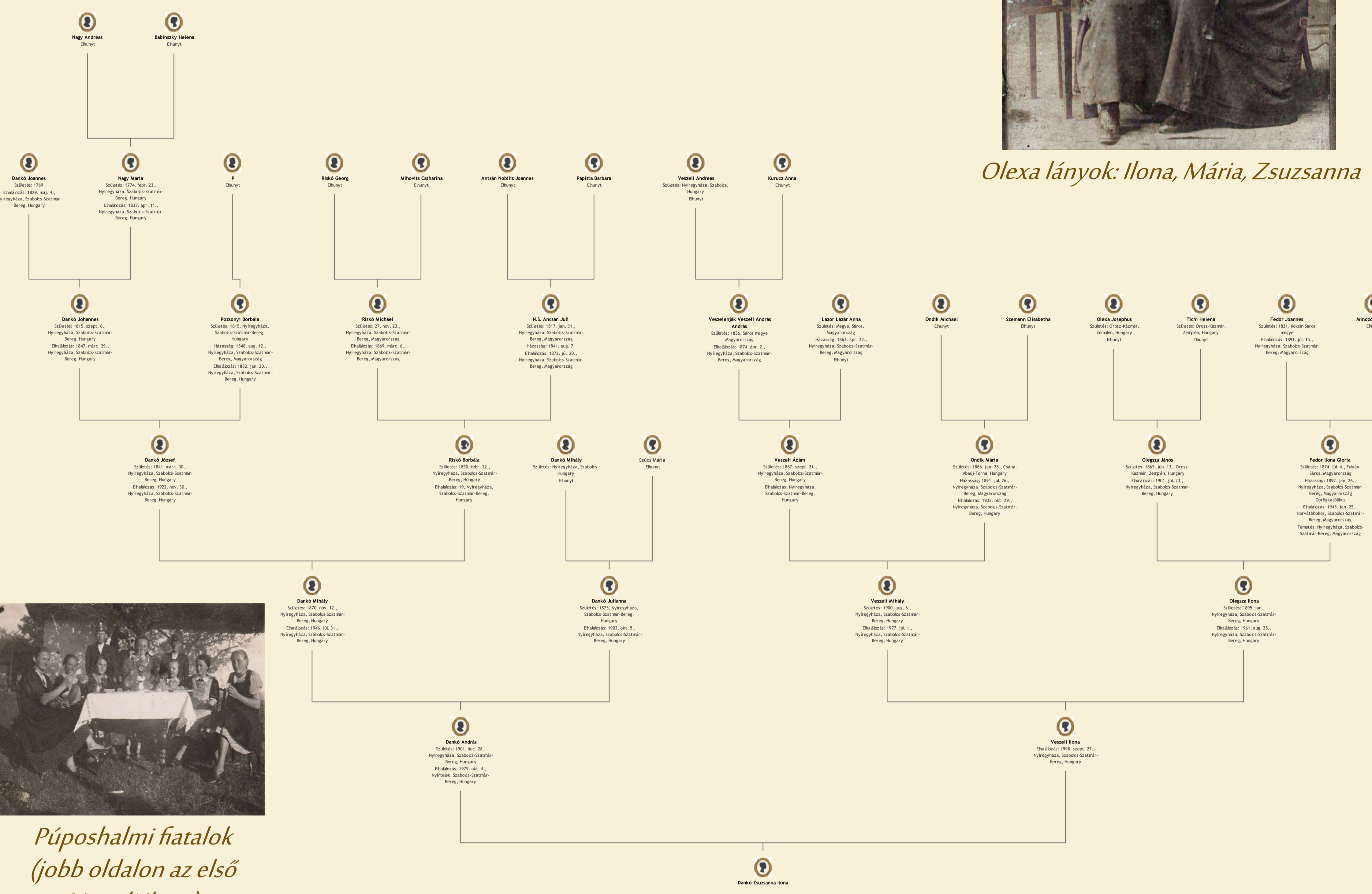
Élet a tanyabokorban: Balogh Károlyné Dankó Ilona Zsuzsanna így emlékezik vissza erre a világra.

Szüleim tanyán élő paraszt emberek voltak. Dankóbokorból jártam iskolába. Az alsó tagozatra Vargabokorba a felső tagozatra Jakusbokorba. Hóban, fagyban, szélviharban, csapatostul mentünk a tanya gyermekei a kilométerekre levő iskolába. A felnőttek akkor kísérték el minket ha attól félték, hogy beszakadhatunk a hófúvásba. Mikor már nagyobbak voltunk, tudtunk biciklizni, jó időben azzal jártunk. De mivel nem voltak kövezett utak, a sár miatt, és télen is, gyalog mentünk.

A középiskolás években Nyíregyházára jártunk, ide vonattal jutottunk el. De a vonatig szintén gyalog mentünk. Mindig ugyanaz a csapat, a tanya ifjúsága. A középiskola elvégzése után már változott, attól függően, ki hol tudott elhelyezkedni.

Olexa lányok: Ilona, Mária, Zsuzsanna

Püposhalmi fiatalok
(jobb oldalon az első
Veszeli Ilona)

Hitélet: Amikor vízkerezest után Keresztes Szilárd - akkor még segédlelkész - jött házat szentelni, a tanya gyerekei a vasútállomáson várták, és kísérték házról-házra.

Mivel a tanyai házak elég messze vannak egymástól, jutott idő egyházi találós kérdésekre is. A jó feleletért egy-egy szaloncukrot kaptunk. Akkoriban voltunk elsőáldozók, amit szüleink szigorúan vettek, a megtanulni valót meg kellett tanulni. Tehát tudtuk a választ. Vaszkun tiszteletendő úr volt a hittanárunk. A legnagyobb élmény az volt, mikor a rá következő vasárnap Keresztes Szilárd kiprédikálta, hogy a tanyasi gyerekek milyen jól ismerik a Bibliát, a hittan anyagot.

Munka a TSZ. (Mezőgazdasági termelőszövetkezet) világban telt. Anyáink dohányt törtek, fűztek. Amikor a kiadott tennivalót megcsináltuk, mentünk anyánk után a hodályba. Olyan ügyesen másztunk a szerbiafán, hogy senki sem esett le. Segítettünk a száraz dohánypórért feljebb kötni.

Aki szomjas volt annak vizet vittünk. Fűzük a dohányt. A téli időszakban a simítás, dohánycso mozás, mákos tengeri főzés.

A tizenéves gyerekek már felelősségteljesebb munkát kaptak: disznó legeltetés, tehénért menés a csordába. Tengeri törés, behordás lovas szekérel, kasba rakás. Boldogság volt ha tele lett a kas, mert kitart a következő évi termésig.

Jó volt hallgatni a felnőttek beszélgetését a régmúlt időről, a velük történekről, élet tapasztalataikról. Ezeknek az alkalmaknak nagyon nagy közösség építő ereje volt.

Közösségi élet a tanyabokorban: Dankó Mihály tanított nekünk színdarabot amit nőnapon adtunk elő. Vacsora utána Hulvej János és az apukája zenélt. A TSZ vezetőség részéről Szabó Sándor főállattenyésztő a feleségével együtt tisztelte meg kis tanyasi közösséget. Hogy azok mennyire tudtak táncolni...

Karácsonyi betlehemezés. Szent estén éjfél misére mentünk Nyírtelekre a Szent Anna templomba. Csapatostól, gyalog, hóban.

Összetartozás a tanyasi ember is összekuporgatott annyi pénzt, hogy egy autót tudott megvásárolni. Egy szabály létrejött Dankóbokorban - ami nem is tudom létezik-e még valahol -, aki autóval megy, az felveszi a gyalog a vonatához menőt, vagy az onnan jövőt. Mindegy mekkora a csomagja. Összepakolja a sajátját, helyet csinál a gyalogosnak. Ez mind a mai napig él.

Nyugdíjas évek: Negyven év ledolgozott munkaidő után van ideje az embernek rendet rakni maga körül. Selejtezni az elmúlt évtizedek hordalékát. Letakarítani a padlást, - mert később már nem fogunk tudni oda felmenni amikor megöregszünk -. Rendezni az iratokat. Kidobni a lejárt jótállási papírokat, a kifizetett számlákat, ami csak a helyet foglalta a fiókban. Ebből az iratrendezésből, a régi iratok átnézéséből alakult ki a kutatás. Előbb csak papíron, ceruzával, ki kinek a kicsodája. Aztán komolyabban, mert legtöbbszörben felmerült már a kérdés: Honnan származik a családom? Hol éltek őseim? Mivel foglalkoztak?

Ennek előzménye, hogy édesanyám 1977-ben lejegyezte emlékeit, „Tisztelet Ifjúság” címmel. Ez az Ő, és a tanyabeli fiatalok háború utáni ifjúsági mozgalmáról szól. Ferencnyábra akkor érkezett új tanító, aki felkarolta a fiatalokat. Színdarabot tanultak, bejárták az előadással a környék tanyáit, sőt Nyíregyházán a Korona szállóban is felléptek a „Kürtösvizsga” című bohóc színdarabban. Ennek korabeli újságcikkben is megtaláltam nyomát. Ő volt az, aki mondta mindig a megnyitót. Fellépő ruhát, táncszoknyát varrtak. Tétre kibéreltek egy címbalmot, amin az ügyesebbek megtanultak játszani. Tokajba együtt mentek kirándulni vonattal.

Aki egyszer belekezd a kutatásba, többé nem tudja abbahagyni. Mindig akad egy újabb nyom, mely rég elporladt emberek boldog vagy tragikus életének megismerésére ösztökéli a kései utódot. Kitűntek-e valamilyen jeles tettükkel életük során, habár egy család történetének feltárása néha nem kívánt részleteket is felfedhet. Ezzel mindenkinek számolnia kell.

Előbb az apai ágat kutattam, apám, az ő apja, annak az apja... és így tovább. Előkerültek a házassági anyakönyvek, a gyerekeik születési anyakönyvei. Aztán a halotti anyakönyvek is. Szerencsém volt, mert az apám nagyapja hagyatéka átadó végzése megvolt a „családi irattárban”, volt egy pontos dátum, egyenes út kérték a halotti anyakönyvet. Innen már csak egy-egy lépés visszafele. De érdekel az őket körülvevő világ is, hogy évszázadokon keresztül ugyanazon a helyen mi minden történik.

Veszeli Mihály

Mindig is földműveléssel foglalkoztak, én a mai napig az ősi portán élek. Itt volt a nádfedeles ház, amiben két testvér maradt. Majd „aki eltartja a mamát, azé az új ház” címmel építettek egy szoba, konyhás, kamarás, kemencés, piros cseréppel fedett házat. A nagybátyám kapta. Apámék maradtak a nádfedelesben. Az istálló közös volt. Mindenféle szerszámuk, ló, szekér, vetőgép, lövönatású henger, magrosta, városba menő „tájiga” megvolt.

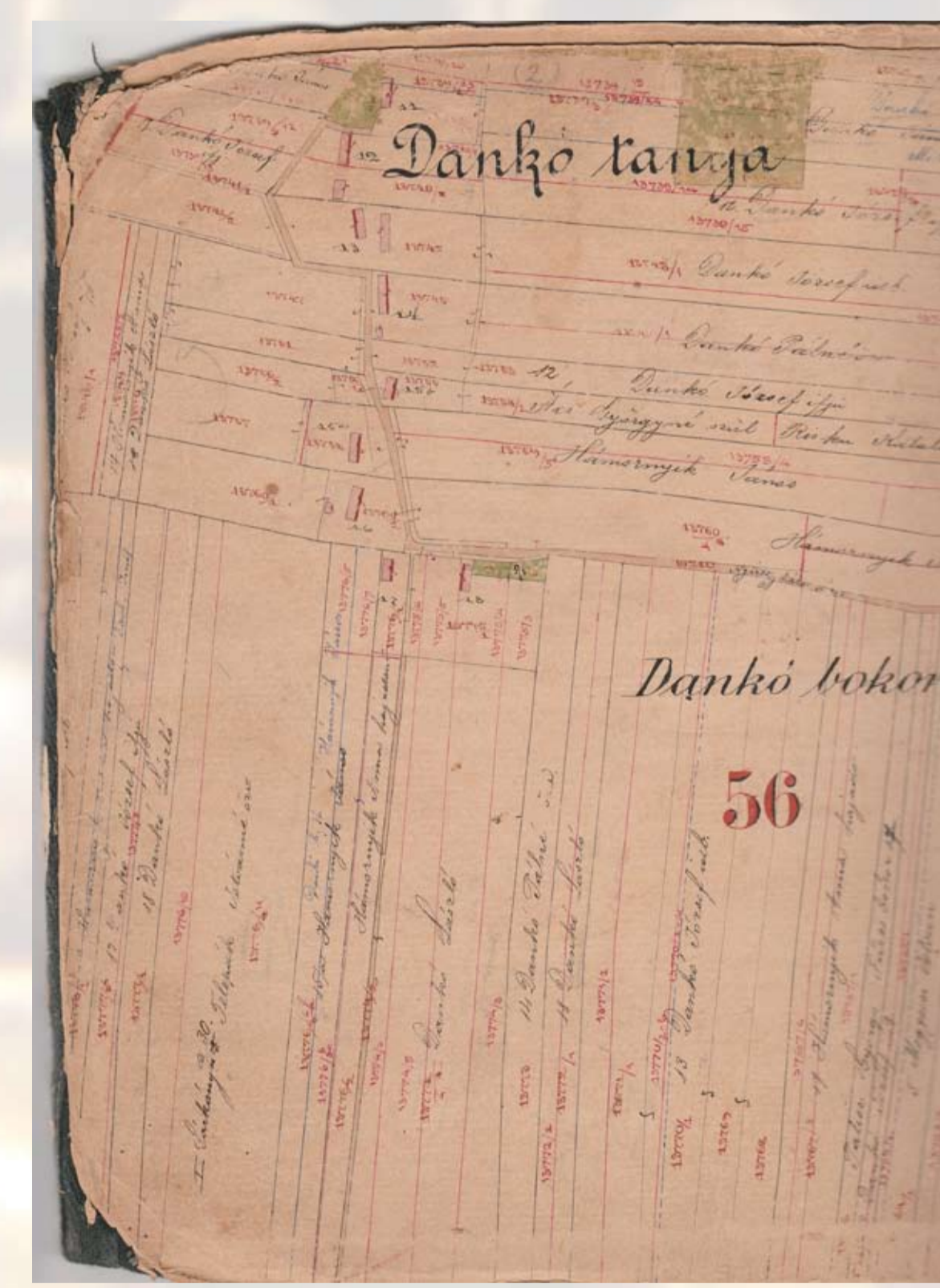
Fontos kérdés, hogy miért mi vagyunk a C Dankó-k. Vagyis Capkai Dankó-k. Azért, mert 1847-ben meghalt a Johannes Dankó. Pozsonyi Borbála pedig három gyerekekkel férjhez ment a Czapkai Lászlóhoz. Két gyerek meghalt, csak a József nevű dédnagyapám élte meg az öregkort. Tehát Őt a Czapkai László nevelte fel. A sok Dankót pedig meg kellett különböztetni. A családfám mellett levő két térképen látszik Czapkai Lászlóné neve, a másikon pedig Dankó József neve ugyanazon a helyen. Még egy generáció anyakönyvét sikerült felkutatnom, az 1829-ben meghalt Johannes Dankót, aki Nagy Máriával kötött házasságot, hét gyermekük született. Tehát, akinek Johannes Dankó és Nagy Mária az első őse, azzal „rokonok vagyunk”. Itt már az anyakönyvezés hiánya, a fa templom leégése állítja meg az anyakönyvi keresést.

A családomnak fontos volt a hit. Részt vettek a templomépítésben, telket adtak temető létesítéséhez, eladott ingatlan árát az egyháznak adományozták. Fontos volt számukra az út. A Capkai Dankó Mihály nagyapám 1908. február 10-én egyezett meg a város vezetőségével, hogy elad a földjéből közúdulót megnyitása céljából, mely az Eslári útra vezet ki. Anyám mindig emlegette, hogy „ők még akkor is földet vettek, mikor más már megfele szabadult tőle”. Ez közvetlen a termelőszövetkezetek megalakulása előtt volt.

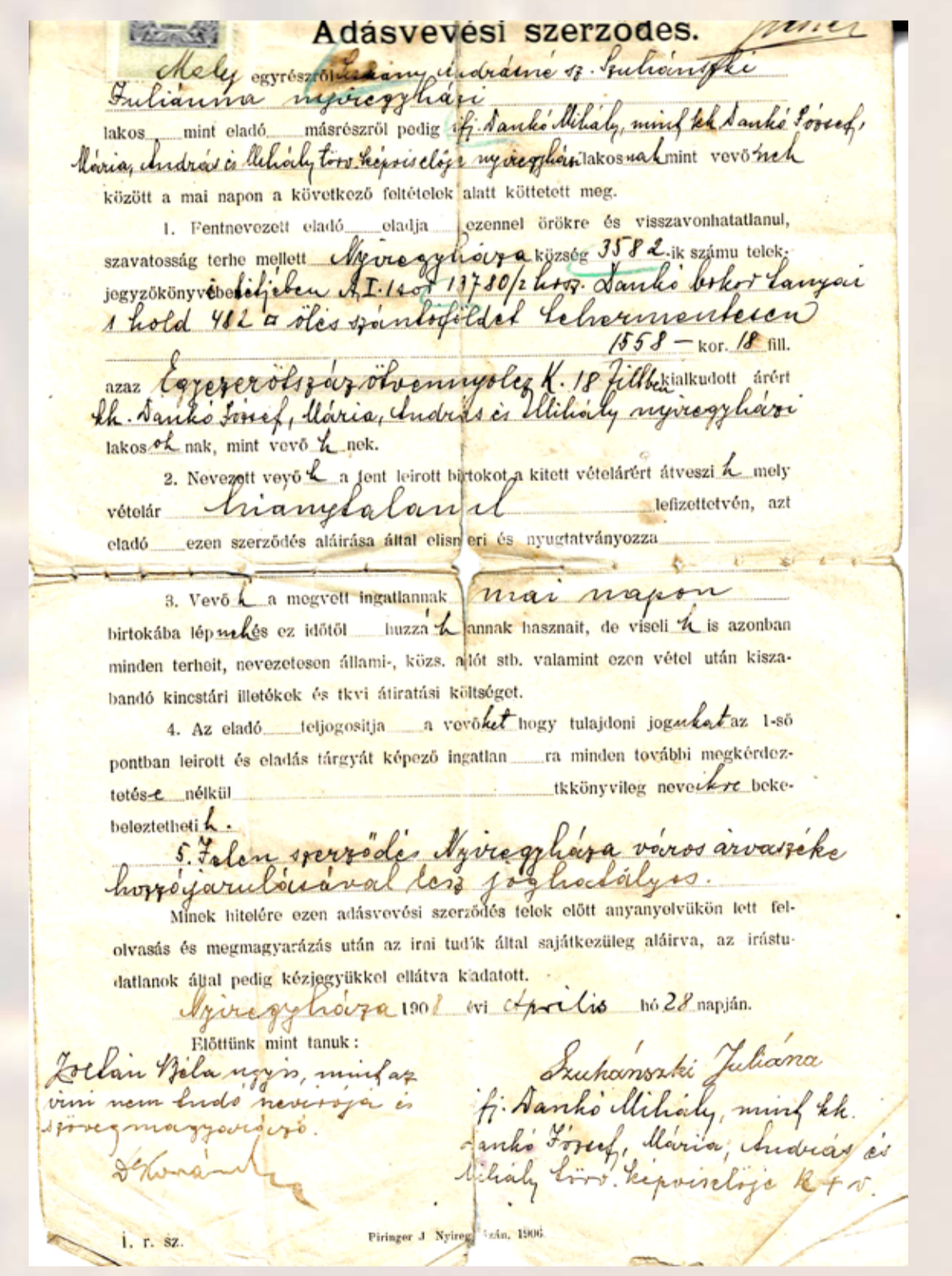
Anyai ágam: Kassa, Eperjes környékéről az 1850-es évek után kerültek Nyíregyházára. Az Olexa János gubás volt. Szekérral járta a vásárokat. A három leány gyermek fényképe az Olexa lányok, Ilona, Mária, Zsuzsanna. Anyjuk Fedor Ilona. Az egész család megtalálható a nyíregyházi görögkatolikus egyház anyakönyvében. Majd a következő generáció egy fia visszament a szülői falujába, ott kötött házasságot és továbbra is ott élt.

Veszeli nagyapám legendásan erős ember volt. Legendák keringtek arról, hogy aratáskor hány zsák búzát tudott elvinni a vállán. Vagy, amikor a szekér beleborult a pocsoljába, nem tudták felállítani. Veszeli bácsi odament, „vigyázzatok onnan”, majd a vállát nekifeszítve egyedül felállította a szekeret. Majd mikor 1925-ban megindult a rádió, hívták énekelni, de nem ment. Kispúposon élt. Maga építette a házat. Anyám három éves volt. Vertfalú ház, olyan tél jött rá, hogy tavasszal egy hosszú nádat végig le tudott nyomni a falban, annyira átázott. Kiszáradt, haláláig benne élt. Sőt még utána is évekig állt a ház. Nagy bánata volt, mikor a fia elment tanulni az 1950-es években Pétre, hogy „ki fogja kivenni a kezéből a kaszát”. Ezek azok a mondatok, amik belekódolódnak a génjeinkbe. A testvérei városiak maradtak. Ki Debrecen, ki Budapest, de az iparban helyezkedtek el.

Sok-sok adat, annak feldolgozása, elakadások, rádöbbenések, mint egy mozaikból alkotott kép. Nagy lelki teher. Ezt az értheti meg, aki maga is kutat. Nem mindenkinek fontos, sőt vannak, nem is kevesen, akik kifejezetten tiltakoznak „minek kell a múltat bolygatni”. Nekem ez jutott, hogy fel kell dolgozni.

Dankóbokor térképe 1850.

Adásvételi szerződés 1905.

Bohóc színdarab „Kürtösvizsga”

Püposhalmi táncoslányok